VALUES OF PREFIXES/PREFIXOIDS IN THE NOVEL "ORBITOR"BY MIRCEA CĂRTĂRESCU

Cristina- Eva Sauciuc (Holca), "Ştefan cel Mare" University of Suceava

Abstract:The paper aims at the observation of the morphological, lexical and stylistic value of some words (especially neologisms), formed with prefixes and pseudoprefixes in Mircea Cartarescu's novel Orbitor.

Keywords: prefix, pseudoprefix, neologism, the neologism science, figures of speech, Mircea Cartarescu

Constantă a literaturii postmoderne, utilizarea abundentă a neologismelor se regăseşte atât în poezia, cât şi în proza lui Mircea Cărtărescu.

O productivitate semnificativă se observă în cazul prefixelor neologice care exprimă ideea de superlativ, derivatele rezultate fiind, de cele mai multe ori, marcate stilistic. În această categorie intră prefixele *arhi-*, *supra-*, *sur-*, *super-*, *hiper-*, *extra-*, *ultra-* ale căror derivate sunt variabile în funcţie de tiparul lexico-semantic: unităţi adaptate diferitelor tipuri de limbaje: *supraponderal*,*supraetajat*, *supraefort* (etimologia cuvintelor bază este franceză) şi unităţi terminologice formate după model francez/englez sau împrumutate. În romanul *Orbitor* se întâlnesc numeroase astfel de formaţii lexico-semantice, cu o paletă largă de valori stilistice, formaţii adaptate sau împrumutate, dar şi create pe teren românesc, după cum vom vedea în continuare.

Atunci când exprimă valoarea de superlativ, prefixele de tipul: *super-*, *supra-*, *mega-*, *ultra-*, *macro-*, *micro-*, *mini-* sunt de fapt prefixoide. Procedeul se dovedeşte, după cum menţionam, extrem de productiv şi la nivelul textului literar din perioada postmodernistă, în primul rând datorită dinamicii sistemului şi fenomenului de creativitate lingvistică.

Raluca Ionescu este de părere că prefixoidele cu valoare superlativă „au rolul de a reda şi de a intensifica impresiile produse asupra oamenilor de elemente oarecare. Natura lor concisă şi expresivă, posibilitatea evitării perifrazelor sunt explicaţii ale utilizării lor pe scară largă, în locul mijloacelor lexicale obişnuite de marcare a gradării. Fenomenul, eminamente lexical, are consecinţe importante la nivel sintagmatic, în cadrul grupului nominal, funcţionând ca mijloc de economie sintactică"[1]. Aceste elemente formative prezintă valori lexicale concrete şi, în plus, posedă valori superlative pe care le transferă cuvântului-bază. Formaţia sau structura rezultată devine, astfel, o unitate cu individualitate semantică şi morfologică.

[1] Raluca Ionescu, *Valori superlative ale prefixoidelor în limba română actuală – utilizări cu baze substantivale*, în vol. Gabriela Pană-Dindelegan (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, vol. I, Editura Universităţii, Bucureşti, 2003, p. 159.

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

Tendinţa actuală a limbii române este, însă, aceea de a transfera valorile superlative şi substantivelor, nu numai adjectivelor la care se ataşează, aceste tipuri de prefixe. În cazul în care transferul este posibil, „structurii create nu i se mai poate substitui, în nici un context, structura echivalentă cu morfemul de comparaţie”[2]. De exemplu, substantivul *supershow* conţine ideea de superlativ, dar nu mai poate fi înlocuit prin superlativul ***foarte*** *show*, aşa cum se întâmplă în cazul adjectivului: *superdezvoltat, superfin – foarte dezvoltat, foarte fin.*

Formaţiile cu *super-* manifestă o frecvenţă relativ mare la nivelul limbii actuale, contextele cu astfel de structuri fiind dintre cele mai variate. Specifice limbajelor specializate, ele au devenit foarte cunoscute şi în celelalte stiluri funcţionale, mai ales în cel publicistic, preluate din limbajul familiar. Uneori, în stilul beletristic, unii scriitori, începând cu optzeciştii, le preferă datorită impactului pe care substantivele gradate îl pot avea asupra cititorului, din dorinţa exacerbată de modernitate expresivă (aşa-numita metaforă „ştiinţifică”, din domenii precum astronomia, anatomia, neurologia, matematica, fizica, lingvistica, filozofia, psihologia etc.), sau a încadrării propriului discurs într-un foarte la modă ton familiar-ironic şi argotic-licenţios.

În continuare, ne limităm la extragerea câtorva prefixe şi prefixoide neologice din romanul *Orbitor*, majoritatea dezvoltând sensuri superlative:

Super-

super-artist: „Existau şi *super-artiştii*” (*Corpul*, p. 360);

supercarte: „un fel de *supercarte* apărută la graniţa cărţilor cu mintea mea” (*Aripa stângă*, p. 27);

super-cunoscător: „E drept că trebuia să fii tu însuţi un *super-cunoscător* ca să-i poţi distinge de vagabonzii de doi bani care făceau pe statuile” (*Corpul*, p. 361);

supergalaxie: „[…] împreună cu imensa curbură a pământului, împreună cu ceasul de aur al galaxiei, împreună cu spuma *supergalaxiei*, curbată în ea însăşi şi zvâcnind ca un embrion” (*Aripa stângă*, p.86);

„N-ar fi nimic deosebit: dintr-o dată galaxiile şi *supergalaxiile* ar dispărea.” (*Corpul*, p. 434);

„[…] fiecare dintre noi poate spune, o dată cu boaba de rouă, firul de iarbă şi *supergalaxia*, o dată cu eonii şi lumile lumilor, cu lumina din lumină: *Sunt Totul! Sunt cel care sunt, etern, neschimbător, desăvârşit. Sunt Unul*.” (*Aripa dreaptă*, p. 360);

supernovă: „era ca şi când o *supernovă* ar fi explodat în abisurile constelate” (*Aripa stângă*, p. 196);

„violetul sumbru al *supernovelor*” (*Aripa dreaptă*, p. 205);

„Şi puterea lor de gândire scânteia ca *supernovele*.” (*Aripa stângă*, p. 312);

s*uperordine***:** „Suntem remodelaţi, reprogamaţi, dar nu ca în uter, unde creştem linear, pe axa timpului, ci cu toate datele deodată, lunecând concentric de la haos la ordine şi s*uperordine*, până când devenim altă fiinţă […]” (*Corpul*, p. 436);

super-organ: „*super-organul* de simţ al gândirii” (*Aripa stîngă*, p. 58);

[2]*Ibidem.*

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

super-simetrie:„*super-simetrii*, structuri încolăcite în ele însele şi care anulează, la un nivel mai înalt, curgerea dinspre trecut spre viitor, dinspre tot spre nimic.” (*Aripa stângă*, p. 58);

super-minte: „se reflectă-n el însuşi, într-o *super-minte*, al cărei fundament este memoria” (*Ibidem*);

super-umbră: „Şi dacă viaţa noastră întreagă nu este decât umbra proiectată pe timp a corpului nostru, avem poate şi o *super-umbră*, o proiecţie mai adevărată şi mai complexă decât obiectul însuşi” (*Aripastângă*, p. 63);

superroi: „ca să se piardă şi ea în roiul ei din Sagittarius, şi roiul în *superroiuri*, descriind în forma intelectului nostru patternuri de fagure şi de presărare” (*Aripa dreaptă*, p. 104);

Superman: „Alexandru Ioan Cuza cu mănătăluţă ca de *Superman*” (*Ibidem,* p. 279).

Supra-

Formaţiile cu prefixoidul *supra-* prezintă o oarecare asemănare cu cele realizate cu *super-* atunci când există anumite contexte comune care exprimă ideea de superlativ, dar cele mai multe cazuri prezintă contexte în care semnificaţiile acestor elemente de compunere prezintă deosebiri, dezvoltând construcţii diferite, cu sensuri diferite.

Frecvenţa acestor compuse e mai redusă faţă de cele formate *cu super-*:

supraadăugat: „Spatele, cât îl putea vedea, purta triunghiurile omoplaţilor aşa de vizibil, încât ele păreau două plăci subţiri *supraadăugate*.” (*Aripa stângă*, p. 26);

suprarenal: „capsule *suprarenale*” (*Ibidem*, p. 235);

supradimensionat: „mă pomeneam pe un palier străin, tăcut, *supradimensionat*, unde nu mai ajunsesem niciodată” (*Corpul*, p. 269);

supraexpus: „albit de o lumină transfinită, ca-ntr-o fotografie enorm *supraexpusă*” (*Aripa dreaptă*, p. 203);

supranatural: „Nu există nimic *supranatural*.” (*Ibidem*, p. 262);

suprauman: „O dusese în interior, pe vastele culoare şi pe scările monumentale, de dimensiuni *supraumane*” (*Aripa stângă*, p. 148).

Rodica Ocheşeanu semnalează procedeul prefixării superlative a unor substantive, pentru a marca intensificarea însuşirilor sau a noţiunilor exprimate: „Pentru a produce un efect mai puternic se recurge la acest procedeu, pentru că se referă la datele concrete ale simţurilor exterioare (prefixele superlative fiind la origine adverbe sau prepoziţii locale)”. Mai mult decât atât, aceasta mai consideră că „din nevoia de a exprima unele stări afective momentane au apărut formaţii spontane, fără pretenţia de a supravieţui, dar considerate necesare”[3].

Construcţiile cu aceste elemente de compunere sunt din ce în ce mai des concurate de utilizarea lui *hiper-*[4], respectiv *ultra-*, alte două prefixoide cu acelaşi sens de superlativ absolut.

[3] Rodica Ocheşeanu, *Prefixe superlative în limba română*, în *Studii şi Materiale privitoare la formarea cuvintelor înlimba română* (SMFC), I, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1959, p. 48.

[4] Elena Carabulea şi Cristina Gherman vorbesc de statutul neologic al lui *hiper-*, de origine grecească, împrumutat de limba română din limbile moderne, mai ales din franceză. Majoritatea compuselor cu *hiper-* aparţin terminologiei ştiinţifice (medicale), la fel ca *hipo-*, prefixul fiind simţit ca un element savant (*Formarea cuvintelor în limba română*, vol. II, Editura Academiei, Bucureşti, 1978).

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

Majoritatea acestor formaţii reprezintă creaţii ad-hoc, spontane, expresive, dependente de un anumit context referenţial, fără pretenţia de a fi asimilate de lexicul românesc.

Hiper-

hipersomniac: „Fotbalistul, *hipersomniacul*, epilepticul şi cu mine eram «grădiniţa» şi ne petreceam vremea împreună, mai ales jucând cărţi" (*Aripa stângă*, p. 264);

hipercreier, hipersex, hiperspaţiu, hipertimp, hipergândire, hiperiubire: „[…] la extrem, în extremele cămărilor de bură, *hipercreierul*, care e spaţiul, nu-i decât *hipersexul*, care e timpul. Iar *hiperspaţiul*, care-i gândirea, nu-i decât *hipertimpul*, care e dragostea. Iar *hipergândirea*, care e totul, nu-i decât *hiperiubirea*, care-i nimic." (*Corpul*, p. 13);

hipergalaxie, ultrahipergalaxie: „formând structuri celulare şi stringuri, metagalaxii şi *hipergalaxii* şi *ultrahipergalaxii*, adunându-se mereu în spaţiul vizual ca să contureze" (*Ibidem*, p. 90);

hiperorganizat: „o umplu până în vârful bolţii cu pasta aceea *hiperorganizată*, care deveni atât de grea-n rezervor, încât se prelinse în ţeava dintre vertebre" (*Ibidem*, p. 284);

hipersferă: „De ce *hipersfera* universului nostru a trebuit să străbată pelicula, intrând în lume cu polul Big-Bang-ului […]?" (*Ibidem*, p. 430);

hiperspaţiu: „Iar dacă universul în eternă expansiune avea să se răcească treptat, până la stingerea finală, oamenii-aveau să treacă, prin *hiperspaţii* şi găuri de viermi, în universuri paralele, universuri-copii" (*Aripa dreaptă*, p. 9);

hiperlume: „spectacolul *hiperlumii*, aşa cum o vede, poate, Dumnezeirea." (*Ibidem*, p. 45); „creierul său este *hiperlumea* înfăşurată în foiţa străvezie a lumii noastre" (*Ibidem*, p. 444);

hipertext: „un *hipertext* care uneşte manuscrisul meu şi scriitura ce urzeşte povestea, necongruente, deşi identice, asemenea triunghiurilor sferice care nu pot fi suprapuse vreodată." (*Ibidem*, p. 168);

hipertimp: „Acest obiect care trăieşte în *hipertimp* e cel ce cu adevărat există pe lume." (*Ibidem*);

hipermanganat: „un miros puternic şi neplăcut de *hipermanganat*." (*Corpul*, p. 136); „de ce-mi făcea mama baie-n *hipermanganatul* violet, de ce-mi dădeau Quilibrex?" (*Aripa dreaptă*, p. 451);

hiperabundent: „Păreau că navighează pe sub o mare femeie goală, înfăşurată într-un val de plete roşii, *hiperabundente*, sprijinită pe cearşaful boţit al Alpilor şi pe oglinda lacului Como, ce-o răsfrângea-ntunecat." (*Ibidem*, p. 297);

hiper-nimic, ultra-vid: „La rândul ei un accident al *hiper-nimicului*, al *ultra-vidului*, al morţii la puterea morţii şi-al alefului la puterea alef." (*Corpul*, p. 11).

Ultra- şi Infra-

Formaţiile superlative cu prefixoidul *ultra-* sunt relativ puţine în romanul lui M. Cărtărescu:

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

ultramarin: „Fiecare cută adăpostea în adâncul ei un reflex mătăsos de *ultramarin*, mai închis decât azurul rochiei şi curgător ca apa” (*Aripa stângă*, p. 83);
„Între stâlpi se zăreau ferestrele cu obloane de scânduri *ultramarin*.” (*Ibidem*, p. 100);
„de un albastru *ultramarin* intens, ireal şi fluid ca văzut într-un vis.” (*Ibidem*, p. 339);

ultramodern: „tipografii *ultramoderne*” (*Ibidem*, p. 281);

ultrasecret: „băiatul fusese anchetat în condiţii *ultrasecrete*” (*Aripa dreaptă*, p. 197).

Ultra- apare, de cele mai multe ori, în antiteză cu *infra-* (< lat. *infra*, fr. *infra-*), un element de compunere cu etimologie multiplă, având semnificaţia „dedesubt”, „sub”, cu rol în formarea unor substantive şi a unor adjective: „detectorul de *infraroşii*” (*Aripa dreaptă*, p. 554).
De asemenea, *infra-* intră în construcţia unor formaţii create pe teren românesc, acest element dobândind şi el, în această situaţie, rolul de prefixoid cu valoare superlativă, numai că în sens invers, exprimând profunzimea sau adâncimea maximă a realităţii denumite prin substantivele la care este ataşat. De obicei, substantivele acestea sunt, fie din limba latină (de exemplu: *cuvânt*, *infern*, *naştere*, *moarte*, *seară*, *sunet*, *viaţă*), fie împrumuturi cu etimologie multiplă (*paradis*< din fr. *paradis*, germ. *Paradies*), fie cuvinte formate prin derivare regresivă (*gândire*< gândi < magh. gând ; *durere*< lat. durea), sau provenite din locuţiuni adverbiale: *de* + lat. *manitia*<*dimineaţă*):

ultragândire, infragândire, *ultradurere*, *infradurere*: „Ce-seamnă *ultragândire* sau *infragândire*, *ultradurere* sau *infradurere* – asta doar ne putem închipui, printr-o infimă geană de penumbră, înainte de-a trece în ardere şi în noapte.” (*Corpul*, p. 399);

infranaştere, ultramoarte, ultra-viaţă: „Suntem orbi la *infranaştere* şi la *ultramoarte*.” (*Aripa dreaptă*, p. 175);
„[…] realul simţurilor în realul de dincolo de simţuri, viaţa în *ultra-viaţă*.” (*Ibidem*, p. 210);

infradimineaţă, ultraseară: „Ţin în palma albastră un nor, aud, cu cohleea mea sidefie, murmurul grav al *infradimineţii*, acutele *ultraserii*.” (*Ibidem*, p. 444);

ultrasunet, ultraviaţă, infrainfern, ultraparadis: „De ce nu pot auzi *ultrasunetele*, de ce nu înţeleg *ultraviaţa*? Mi s-a dat să văd lumina, dar dincoace de roşu şi dincolo de violet am fost orb ca o stâncă. Mi-a fost sortit să am inimă, dar n-am putut percepe cu ea *infrainfernul* şi *ultraparadisul*.” (*Ibidem*, p. 554);

infra-cuvânt, *ultra-cuvânt*: „[…] strigau inaudibil, pe cine ştie ce limbă necunoscută *infra-* sau *ultra-cuvinte*.” (*Ibidem*, p. 562).

Valoarea superlativă apare şi în situaţia în care prefixoidul se ataşează unui derivat românesc sau unui cuvânt latinesc, care ajută la crearea unui neologism:

suprafiresc – cuvânt compus creat pe terenul limbii române din pref. *supra* + *firesc*: „Curând se pierdea într-o *suprafirească* lumină.” (*Ibidem*, p. 149);

ultraîndepărtat – *ultra* + *îndepărtat*: „Maria cobora de ore-n şir, şi aproape că uitase unde se afla, când zări, la capătul *ultraîndepărtat* al diagonalei scării, un dreptunghi minuscul de lumină.” (*Aripa stângă*, p. 111); „galaxiile *ultraîndepărtate*” (*Aripa dreaptă*, p. 571);

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

supraom – supra + om (după germ. *Übermensch,* fr. *surhomme)*: „în care-l vedeam pe maseur în mijlocul unui fel de lojă angelică de *supraoameni*, toţi înalţi şi blonzi, cu strălucitori ochi azurii…” (*Aripa stângă*, p. 275).

Într-o situaţie similară se află prefixoidul *arhi-* (de exemplu, *arhi-amintire*), acesta fiind un compus tematic: „Pentru că nu le pot localiza, vreo două fac, poate, trecerea între *arhi-amintirile* de mai-nainte şi întâmplările mai umile cu micul, inimaginabilul Mircişor, ale cărui codiţe cu perişor blond şi moale, păstrate tot în geanta mamei, sunt ultima dovadă că a existat o dată cu-adevărat.” (*Corpul*, p. 97).

Mega-

Un alt element de compunere cu valoare de superlativ este prefixoidul *mega-*. E un împrumut neologic, de circulaţie internaţională, cu etimon francez [din fr. *méga*, gr. *megás*, *megálos*], specific terminologiilor ştiinţifice şi tehnice. În ultima perioadă însă, prefixoidul cunoaşte o creştere intensă a productivităţii şi a receptivităţii, mai ales în limbajul publicistic şi în cel artistic datorită caracterului internaţional şi predispoziţiei către intelectualizare a lexicului românesc contemporan.

De altfel, impactul stilului tehnico-ştiinţific asupra celorlalte stiluri funcţionale nu trebuie neglijat, el constituind un factor important în dinamica limbii actuale, după cum argumentează Valeria Guţu-Romalo: „limbajul ştiinţific exercită, datorită prestigiului domeniului pe care îl reprezintă, o puternică influenţă asupra celorlalte variante ale limbii literare: uzul lingvistic marchează o evidentă preferinţă pentru termenii şi, mai rar, structurile acestui stil funcţional, care pătrund în varianta standard şi îşi extind utilizarea – adeseori cu accepţii figurate – dincolo de limitele domeniului specific”[5].

Compusele cu valoare superlativă formate cu *mega-* sunt, în mare parte, substantive, după cum arată şi Raluca Ionescu: „Ataşarea prefixoidelor cu valoare superlativă la baze substantivale rămâne un argument care susţine ipoteza extinderii categoriei gradării la substantiv”[6].

De obicei, acest element de compunere se ataşează unor neologisme sau unor cuvinte româneşti, dând naştere la formaţii lexicale cu caracter efemer, sau cum le mai numeşte Louis Guilbert „hibride” sau „alogene”, termeni utilizaţi cu scopul de a denumi „la formation qui consiste à faire suivre un élément d'origine grecque d'un nom français jouissant d'une autonomie lexicale”[7]. Un singur exemplu cu prefixoidul *mega-* am găsit în romanul *Orbitor*, sfera acestuia fiind restrânsă la nivelul textului literar:

megaşantier: „Zeci de mii de sclavi trudiseră ani în şir pe *megaşantierul* noului faraon, amestecând betonul cu oase şi sânge, îngropându-şi umbra la temelia monstruoasei monastiri.” (*Aripa dreaptă*, p. 477).

[5] Valeria Guţu-Romalo, *Corectitudine şi greşeală. Limba română de azi*, Humanitas, Bucureşti, 2000, p. 229.
[6]Raluca Ionescu, *op.cit.*, p. 159.
[7]Louis Guilbert, *La créativité lexicale*, Larousse, Paris, 1975, p. 228.

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

Micro-

Alte două prefixoide cu semnificaţia de superlativ absolut sunt *micro-* şi *macro-*. Adeseori, aceste două elemente de compunere dau naştere la formaţii perechi, aflate în opoziţie. Prefixoidul *micro-* este un element prim de compunere savantă cu semnificaţia „microscopic", „a milioana parte", „mic", care ajută la formarea unor substantive, având etimon francez [fr. *micro-*, cf. gr. *mikrós*]. Acesta apare atât în limbajul de specialitate, în termeni tehnico-ştiinţifici, cât şi în formaţii din limbajul curent, actualizându-şi sensul „de mici dimensiuni" (echivalent semantic şi funcţional cu *mini-*): *microgranule*, *microsinteză*, *microstructură* etc.

În romanul *Orbitor* se întâlnesc puţine exemple cu prefixoidul *micro-*, iar cu *macro-* n-am identificat nici unul.

microfon: „Prezentatorul urla ceva în *microfon* şi din boxele butucănoase nu ieşea mai mult decât un huruit ca de camion greu." (*Aripa stângă*, p. 290);

microscop: „îl puteai pune sub *microscop*" (*Ibidem*, p. 82);

„Lupele, binoclurile, *microscoapele*, caleidoscoapeleşi lunetele îi plăceau mult, pentru că schimbau forma şi mărimea lumii sau o făceau bucăţi." (*Corpul*, p. 231);

microtom: „*microtomul* mecanic" (*Aripa stângă*, p. 330);

„un preparat *microtomic* dintr-o peliculă ce, derulată rapid pentru un ochi din afara lumii, a fost tragicul, derizoriul film al vieţii mele." (*Aripa dreaptă*, p. 552).

Sub-

Existenţa prefixelor care exprimă inferioritatea în limbajul textelor literare nu este nici ea de neglijat. De pildă, prefixul *sub-* apare frecvent în roman, formând derivate substantivale şi adjectivale:

subacvatic: „Stângul vedea însă o stranie cavernă verzuie, în care volumele moi oscilau ca pielea unor animale *subacvatice*." (*Aripa stângă*, p. 27);

subconştient: „Urme ale adevărului ar fi putut persista în *subconştient*" (*Ibidem*, p. 299);

subliminal: „amestec pervers, *subliminal*, de plăcere şi suferinţă." (*Ibidem*, p. 9);

„Navigator singuratic, creierul se apropia de soare, alunecând parcă pe un pliu *subliminal*, pe un tub de ghidaj ascuns în altă dimensiune." (*Ibidem*, p. 343);

„Era tăcere, dar un fel de muzică înfricoşătoare, *subliminală*, se făcea auzită din ce în ce mai tare" (*Corpul*, p. 423);

submarin: „*submarine* monstruoase" (*Aripa stângă*, p. 147);

subsol: „Uşa de fier înnegrit, foarte grea, bine unsă, lăsa să se vadă o încăpere goală şi un şir de trepte de piatră ducând spre *subsol*." (*Ibidem*, p. 111);

„Dar nu acela era *subsolul*" (*Aripa dreaptă*, p. 155);

subteran: „Acolo, în visele mele, încep *subteranele*." (*Aripa stângă*, p. 11);

„caută adânc în *subteranele*, în beciurile, pivniţele, carcerele şi grotele timpului" (*Ibidem*, p.61);

„Şi alţii, şi alţii, umplând străzile, animând staţiile de metrou, umanitate a *subteranelor* crescând ca o apă ameninţătoare." (*Ibidem*, p. 91);

„reţea de canale *subterane*" (*Ibidem*, p. 275);

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

„[…] pulsau lent în ritmul arterelor unei unanime inimi *subterane*” (*Aripa dreaptă*, p. 68);
„Ne duceam viaţa în *subteran* ca nişte insecte livide şi oarbe” (*Ibidem*, p. 132);

suburban: „cele mai triste însăilări *sub-sub-urbane* de pe faţa pământului” (*Ibidem*, p. 262).

Termenii din *Orbitor* creaţi cu ajutorul prefixelor şi prefixoidelor neologice nu intră doar în componenţa metaforei „ştiinţifice” şi a altor figuri de stil precum hiperbola, litota, epitetul neologic, antiteza, oximoronul, ironia etc.; principalul lor rol în constituirea sensului textului este cel de a crea impresia unui stil polimorf şi de a pune în evidenţă totodată un stil individual construit pe terenul beletristicii cu mijloacele lexicale ale stilului ştiinţific.

BIBLIOGRAPHY:

Cărtărescu, Mircea, *Orbitor*, vol.1: *Aripa stângă*, vol. 2: *Corpul*, vol. 3: *Aripa dreaptă*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2007.
Actele Colocviului internaţional *Tratamentul neologismelor în limba română în mileniul III*, Bucureşti, 23-24 septembrie 2004, în rev. „Studii şi cercetări lingvistice”, nr. 1-2, 2005.
Andrei, Nicolae, *Dicţionar etimologic de termeni ştiinţifici*. (Elemente de compunere greco-latine), Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1987.
Formarea cuvintelor în limba română, vol. II, Editura Academiei, Bucureşti, 1978.
Ghioroceanu, Alina, *Structura unor neologisme terminologice greco-latine*, în *Analele Universităţii din Craiova*. Lingvistică, anul XXVI, nr. 1-2, 2004, p. 99-102.
Guilbert, Louis, *La créativité lexicale*, Larousse, Paris, 1975.
Guţu-Romalo, Valeria, *Corectitudine şi greşeală. Limba română de azi*, Humanitas, Bucureşti, 2000.
Hristea, Theodor, *Conceptul de „neologism” în lingvistica românească*, în vol. Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Tradiţie şi inovaţie în studiul limbii române*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2004, p. 23-35.
Ionescu, Raluca, *Valori superlative ale prefixoidelor în limba română actuală – utilizări cu baze substantivale*, în vol. Gabriela Pană-Dindelegan (coord.), *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, vol. I, Editura Universităţii, Bucureşti, 2003.
Marcu, Florin, *Marele dicţionar de neologisme*, Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2002.
Moroianu, Cristian, *Dicţionar etimologic de antonime neologice*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2008.
Ocheşeanu, Rodica, *Prefixe superlative în limba română*, în *Studii şi Materiale privitoare la formarea cuvintelor înlimba română* (SMFC), I, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1959, p. 29-50.
Ploae-Hanganu, Mariana, *Neologia românească, încotro?*, în „Luceafărul”, nr. 15, 2003.
Sala, Marius (coord.), *Enciclopedia limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2001.

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)

Stoichiţoiu-Ichim, Adriana, *Creativitate lexicală în româna actuală*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2006.
Stoichiţoiu-Ichim, Adriana, *Un prefixoid „la modă": MEGA-*, în vol. *Creativitate lexicală în româna actuală*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2006, p. 95-118.
Stoichiţoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale: dinamică, influenţe, creativitate*, Editura All, Bucureşti, 2001.

BDD-V1646 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:45:45 UTC)